Framtidens videregående opplæring

Styrets forslag til uttalelse fra representantskapet – sak 26/26

Bakgrunn:
Utdanningsdirektoratet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet startet et arbeid med å gå gjennom dagens fag og timefordeling og foreslå endringer. Begrunnelsen for endringene er at dagens opplæring er for fragmentert. Elevene haster fra time til time og fra prøve til prøve. Rommet for faglig fordypning er for lite, og studiespesialisering oppleves av mange elever som en repetisjon av ungdomsskolen. Opplæringen gjør ikke elevene tilstrekkelig studieforberedt. Det er også godt dokumentert at motivasjonen hos elevene har gått ned og stabilisert seg på et lavere nivå enn tidligere. Videre er det slik at Utdanningsdirektoratet vurderer dagens struktur, for studiespesialisering, i for liten grad er tilpasset det som er kompetansebehovet i dagens samfunn.

Det er lagt opp til en omfattende prosess med innspillsrunder. Eventuelle endringer i fag og læreplaner vil tidligst manifestere seg i klasserommet 2029. Og det vil bli gjennomført formelle høringsrunder før noe blir bestemt. Utdanningsdirektoratet understreker at forslaget er foreløpig og vil bli endret på bakgrunn av innspillsrunden. Arbeiderpartiet i Bergen vil gi dette foreløpige innspillet, og følge debatten om framtidens videre skole med interesse og engasjement:

1 Fellesfag i yrkesfaglig opplæring
Yrkesfaglige studieretning er i liten grad berørt av forslaget (kun generelt om felles innhold), og det er lagt opp til å videreføre strukturen med at yrkesfaglig studieretning har noen av de samme fellesfagene som studiespesialisering. Vårt innspill er at Utdanningsdirektoratet også bør se nøyere på denne strukturen. Positive endringer i strukturen for yrkesfag vil kunne ha betydelige effekter for fullføringen i videregående opplæring.

Det vi vil rette spesielt fokus på er hvilke fellesfag som er valgt ut, hvordan de er strukturerte og hva som er begrunnelsen for fagene. Og om i hvor stor grad fagene er egnet for å gjøre yrkesrelevante og hvilket rom det skal og bør være for yrkesrelevans. Et moment i denne vurderingen er at flere bransjer har behov for fagarbeidere med kunnskap om fremmedspråk. Videre bør det vurderes om færre og større fellesfag kan være en løsning for å fremme opplevd sammenheng og motivasjon. Færre og større fellesfag på yrkesfag vil ikke stå i motstrid til UDIRs forslag om «felles innhold» for alle i videregående opplæring. Arbeiderpartiet i Bergen vil understreke at arbeidet med yrkesrelevans i fellesfagene ikke må svekkes med en ny struktur med felles innhold.

Vi viser videre til at høringen om arbeidslivsfag som alternativ til fremmedspråk i ungdomsskolen høsten 2025 varslet et større arbeid knyttet til fremmedspråkenes

omfang og innretting i grunnskolen, og oppfordrer til at endringene på de ulike nivåene blir vurdert i sammenheng.

2 Påbygg til generell studiekompetanse
Det er en økende søkning fra vg2-yrkesfag til vg3 påbygg til generell studiekompetanse. Vi mener at dette løpet bør stenges helt ned med en ny struktur og at påbygg til generell studiekompetanse kun bør være et tilbud til søkere med fagbrev eller kompetansebevis. Det vil si at reell og fullført yrkesfaglig opplæring legges inn som et krav for retten til å ta påbygg til generelle studiekompetanse. Strukturen på et nytt påbygg vg4/5 bør være slik at det gir tilstrekkelig plass for studieforberedende retningsinnhold (de seks nye retningene). Det kan bety at timetallet og/eller antallet fellesfag bør reduseres noen for påbygg til generell studiekompetanse.

3 Balanse mellom fordypning i retning og felles dannelsesinnhold
Ny struktur må åpne for mer fordypning i fag knyttet til retning, slik forslaget legger opp til med såkalt «studieforberedende retningsinnhold». Men samtidig er det vesentlig å sikre at alle elever får en tilstrekkelig språkkompetanse til å både kunne studere og være en opplyst og myndig verdensborger.

I det videre arbeidet bør det være like relevant å øke som å redusere timetallet i norskfaget. I norsk trenes ferdigheter i kommunikasjon som er vesentlig for alle fag og for alle typer av studier og som samsvarer godt med det UDIR oppgir som ønsket felles innhold på studiespesialisering. Som for eksempel å skrive akademiske tekster, tekstforståelse, refleksjon og drøfting.

Kunnskap om språk bidrar til en bredere innsikt og et videre perspektiv på den globale verden, og derfor vil det også være klokt å fortsatt ha opplæring i et fremmedspråk i tillegg til engelsk som et felles faginnhold på studiespesialiserende. Å kunne bruke flere språk styrker elevenes generelle evne til språklæring og kan derfor bidra til å gjøre eleven forberedt på studier både i og utenfor Norge. Norge trenger mennesker som har kunnskap om språk og samfunn hos våre europeiske samarbeidspartnere, handelspartnere og naboer. På Vestlandet kan redusert språkkompetanse også få betydning for næringer med omfattende kontakt med utlandet.